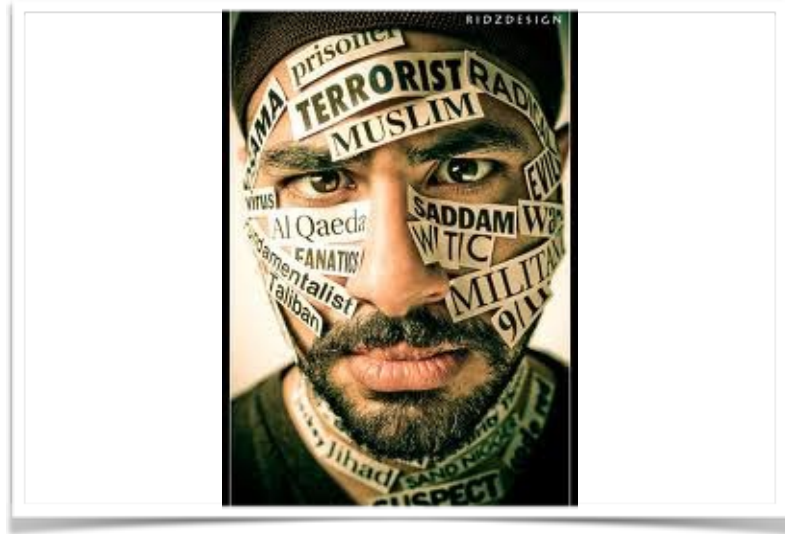

Aanpak van Radicalisme

Aanpak van Radicalisme

Wetenschappelijk gefundeerde succesfactoren die kunnen bijdragen aan deradicalisering/disengagement.

Inleiding

Radicalisering is een enorme bedreiging voor de Sociale Veiligheid. Deze dreiging bestaat al ruim tien jaar, maar is met de komst van IS verder toegenomen. De verspreiding van het Jihadistische gedachtegoed is onder IS steeds professioneler geworden en daarmee is ook het aantal aanhangers van het jihadistische gedachtegoed toegenomen. Jongeren vertrekken naar Syrië om daar te strijden, ouders nemen hun kinderen mee naar IS-gebied om daar volgens de Sharia te leven. Deze toename van aanhangers voor het Jihadistische gedachtegoed heeft niet alleen gevolgen op buitenlandse bodem, maar ook op eigen bodem. Recente aanslagen in Engeland, België, en zeer recent ook in Frankrijk laten zien dat deze trend gevaarlijk is. Een professionele aanpak van Radicalisering is daarom van belang.

Van een planmatige aanpak van radicalisering in Nederland, gebaseerd op inzichten uit gedragswetenschappelijk onderzoek, is echter tot op heden nog maar weinig terechtgekomen. Criminoloog prof. Bovenkerk wijdt dit aan een te gebrekkige kennis bij beleidsmakers van standaardwerken waar deze inzichten in beschreven staan. Eén van deze standaardwerken is

volgens deze hoogleraar 'Aanpak van Radicalisme: een psychologische analyse' (De Wolf & Doosje, 2010).

Om ervoor te zorgen dat mensen de-radicaliseren of afstand doen van een gewelddadige manier van hun ideologie beleving (disengagement) is een planmatige aanpak nodig. Deze aanpak kan bij preventie nog groepsgericht zijn, maar zal naarmate het radicaliseringsproces vordert steeds meer persoonsgericht moeten worden. Bij eerste signalen van radicalisering of bij aanwezigheid van verhoogde risicofactoren om te radicaliseren zijn wij voorstander van een systeemaanpak. Bij een systeemaanpak hebben alle *'belangrijke anderen'* die in het sociale systeem rondom een radicaliserende jongere zitten een rol bij de deradicalisering/disengagement. Om te slagen dienen alle belangrijke anderen gezamenlijk de jongere binnenboord te houden en weerbaarder te maken tegen radicale invloeden. Zij hebben echter wel ondersteuning nodig. Je moet hen informeren over het radicaliseringsproces en adviseren hoe de discussie aan te gaan en waar wel en waar niet over te spreken met de radicaliserende jongere. Daarnaast moet je hen evt helpen de familieband te herstellen en conflicten te normaliseren.

Planmatige aanpak beschreven in Aanpak van Radicalisme: een psychologische analyse (De Wolf & Doosje, 2010)

Planmatige aanpak

Voor een planmatige aanpak van deradicalisering/disengagement is het allereerst belangrijk om te kijken voor wie deze aanpak bestemd is en waar in het radicaliseringsproces deze persoon zich bevindt. Als het niet vooraf duidelijk is waar in het radicaliseringsproces de radicaliserende persoon zich precies bevindt, kan de aanpak averechts werken. Degene die de aanpak verzorgt heeft dus kennis van het radicaliseringsproces nodig.

Zodra het stadium van radicaliseren duidelijk is, kan er een aanpak opgestart worden. Deze aanpak kunnen we grofweg in drie stadia verdelen: (1) Voorkomen dat mensen zich aansluiten, (2), Voorkomen dat mensen verder radicaliseren en (3)

Individuele uittreding uit radicale groepen

Aanpak Radicalisering eerste stadium

Voorkomen dat mensen zich aansluiten

Drie verschillende drijfveren om te radicaliseren

Als we kijken naar waarom mensen radicaliseren, zien we drie verschillende soorten drijfveren: (a) mensen hebben het gevoel dat de groep waartoe zij behoren wordt achtergesteld (b) mensen zijn onzeker over hun identiteit en (c) mensen hebben familie of vrienden die banden hebben met radicale groepen. Vaak hebben geradicaliseerde personen actief iets gedaan met hun gevoel van achterstelling. Zij hebben dan geprobeerd hun eigen situatie en/of de situatie van de groep waartoe zij behoren te verbeteren. Wanneer zij echter het idee krijgen dat groepsgrenzen ondoorlaatbaar zijn en ze dus nooit tot de hoge statusgroep zullen doordringen, is de kans groot dat zij de strijd met deze (hoge status) groep willen aangaan. Zij zijn dan vatbaar geworden voor radicale ideeën.

Voorkomen dat mensen zich aansluiten

Om te voorkomen dat mensen zich aansluiten bij radicale groepen, moet je de drijfveren om te radicaliseren minimaliseren. Daarnaast moet je voorkomen dat mensen het idee krijgen dat er voor leden uit hun groep een glazen plafond geldt. Beleid dient zich daarom in deze fase te richten op:

- Reduceren gevoelens van achterstelling.
 - (1) wegnemen daadwerkelijke achterstand (huisvesting, werkgelegenheid, inkomen,
 - (2) verkleinen ervaring van achterstand (gevoel van gekleurde en anti-islamitische informatievoorziening verminderen, bestrijding stigmatisering en discriminatie)
- Reduceren onzekerheid over identiteit bij jongeren
 - (1) programma's gericht op versterken persoonlijke identiteit.
 - (2) programma's gericht op reduceren groepsgebaseerde onzekerheid (stimuleren Sociale Creativiteit, herstellen slechte imago Marokkanen, positievere rol Marokkanen in de media, gebruik van positieve rolmodellen).
- Beïnvloeden Sociale Affiliatie
 - (1) groeperingen huisvesten en onderwijzen zodat zij in aanraking komen met diversiteit.
 - (2) ondersteunen familieleden in weerbaarder maken (radicaliserende) jongeren.
 - (3) proberen contact te zoeken met familie van radicaliserende jongeren
 - (4) in de gaten houden familie en vrienden van radicalen.
- Vergroten ervaren doorlaatbaarheid groepsgrenzen
 - (1) verbeteren daadwerkelijke doorlaatbaarheid van groepsgrenzen (stimuleren aannemen meer allochtonen, betere doorstroming allochtonen in topsegment).
 - (2) verbeteren gevoelens van doorlaatbaarheid van groepsgrenzen (laten zien dat betere banen bereikbaar zijn voor allochtonen, expliciet wijzen op succesvoorbeelden)

Voorkomen dat mensen zich aansluiten

Aanpak Radicaliseren tweede stadium

Voorkomen dat mensen verder radicaliseren

Begeleiden van de zoektocht
van ontevreden jongeren

Vol wrok zoeken jongeren een verklaring voor de ervaren achterstelling. Vatbaar voor een radicaal gedachtegoed komen jongeren in aanraking (live of via internet) met een ideologie die het onrecht verklaart, de schuldige aanwijst (de westerse samenleving) en een oplossing biedt (westerse overheersing bestrijden). Aangetrokken door deze ideologie sluiten jongeren zich, via internet, vrienden en/of rekruteurs, aan bij de radicale groep. Hier start een socialisatieproces waarbij de jongere steeds radicaler wordt. In het begin van dit proces staat de jongere nog open voor contact met leden buiten de radicale groepering. Deze openheid neemt echter snel af, waarmee ook het succes van een eventuele interventie snel afneemt. Herkennen van signalen, delen van informatie en snel opstarten van een systeemaanpak zijn dus belangrijke elementen van een succesvolle aanpak. Beleid dient zich hierbij te richten op onderstaande punten.

Voorkomen dat mensen (verder) radicaliseren

- Aanpakken providers van radicale sites (internationaal)
- Concurreren met extremistische sites op internet
- Herkennen ronselpraktijken
- Strafrechtelijk aanpakken ronselaars.
- Zoekende jongeren alternatieve gestructureerde en duidelijke groepen aanbieden.

(1) bv redelijk islamitische politieke partij

(2) redelijk extreme groep met humanitair doel (Greenpeace)

- Train eerstelijns werkers, ouders en andere 'belangrijke anderen' in het herkennen en duiden van signalen.
- Zorg dat melders weten waar ze met signalen naartoe kunnen (bv meldpunt extremisme of lokaal informatiepunt)

- Zorg voor een goede informatiehuishouding.

- Start een systeemaanpak waarbij je gebruik maakt van belangrijke anderen.

- Ga in gesprek met radicaliserende jongere (persoon moet binnen 'acceptatiegebied' van de jongere zitten!)

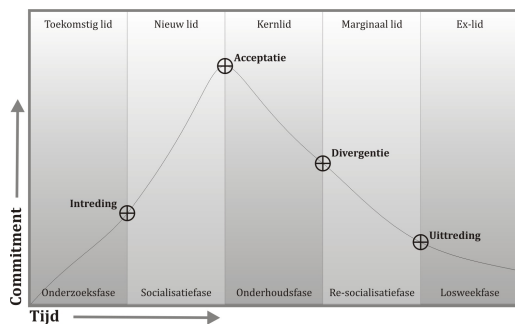
- Maak jongeren weerbaar voor attitude beïnvloeding.

(1) gebruik een 'inertingsstrategie' voordat beïnvloeding plaatsvindt

(2) gebruik 'geanticiperde spijt bij gesprekken over 'kosten baten analyse' lidmaatschap radicale groepen.

(3) spreek niet over geloof, maar over persoonlijke waarden, (radicaal) gedrag en confronteer met inconsistentie tussen persoonlijke waarden en gedrag.

- Voorkom isolatie !!! Isoleer desnoods zelf.

Voorkomen dat mensen verder radicaliseren

Aanpak Radicalisering laatste stadium

Individuele uittreding

de rol van Commitment

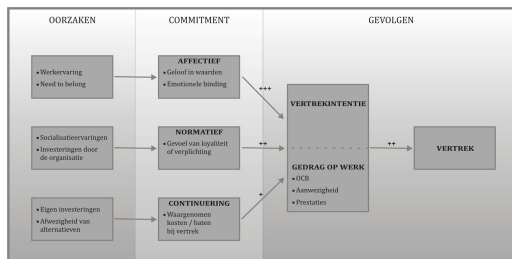
Eenmaal in een extreme groep is het vaak lastig om uit te treden. Geheimhouding is in extreme groepen immers van levensbelang voor het voortbestaan van de groep. Of leden daadwerkelijk uittreden hangt af van wederzijdse commitment. Deze commitment neemt toe of af naar gelang de uitkomsten van een wederzijdse evaluatie. Het groepslid vraagt zich af of de groep nog wel beantwoordt aan zijn persoonlijke doelen, de groep of het groepslid de groepsdoelen nog wel voldoende ondersteunt. Als de commitment laag genoeg is, dan verlaat het individu de groep, of zet de groep het individu uit de groep.

Door de commitment te beïnvloeden, kan men dus de vertrekintentie beïnvloeden. Commitment is echter een ingewikkeld concept. Het bestaat uit drie niveaus, (1) Affectieve commitment, (2) Normatieve commitment en (3) Continueringscommitment. Affectieve commitment gaat om het geloof in de waarden van de groep en de emotionele binding met de groep. Bij Normatieve commitment speelt een gevoel van loyaliteit of verplichting een rol.

Continueringscommitment gaat over de waargenomen kosten en baten bij het vertrek uit de groep. Onderzoek toont aan dat bij individuele uittreding uit radicale groepen met name de Affectieve commitment een rol speelt.

Zorgen voor individuele uittreding

Het losweken van individuen uit radicale groepen is mogelijk. Individuele uittreding heeft echter pas kans van slagen als de commitment van het individu met de groep daalt. Het is daarom belangrijk signalen van verminderde commitment op te pikken en hierop in te spelen. Probeer in het contact de commitment met de radicale groep te verlagen, en de commitment met de nieuwe groep (zoals familie of oude vriendengroep) te verhogen. Ondersteun familie en 'belangrijke anderen' in een systeemaanpak.

De invloed van verschillende niveaus van commitment op individuele uittreding (uit De Wolf & Doosje, 2010)

Werk binnen een systeemaanpak aan:

- 'Geloof in waarden' van de radicale groep verminderen door extreem gedrag voortkomend vanuit de ideologie in twijfel te trekken. Ga het gesprek aan of dit gedrag wel werkelijk past bij de persoon. Spiegel extreem gedrag aan gedrag voordat hij radicaal werd. (nb. het gaat hier om waarden en gedrag en niet om de ideologie)
- Houd als 'belangrijke anderen' (familie/oude vriendengroep) de affectieve binding zoveel mogelijk in stand (dat kan al als de jongere vanuit Syrië contact opneemt met de familie)
- Verminder 'geloof in waarden van de radicale groep' door te onderzoeken of er specifieke groepsvoorschriften zijn die de persoon moreel afkeurt?
- Tracht twijfel te zaaien over de emotionele binding met de radicale groep: levert de radicale groep nog wel voldoende sociale steun en een veilige stabiele omgeving?
- Probeer loyaliteit tov de eigen groep (familie of exit groep) te stimuleren. Investeer bv in de relatie zodat het reciprociteitsprincipe in werking treedt.
- Verlaag het continueringscommitment met de radicale groep door een duidelijk perspectief te bieden vanuit de eigen/oude groep ('omarmen en niet uitsluiten')

Colofon:

Auteur:

Ontwerp:

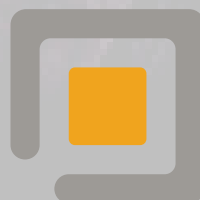
Fotografie:

Arjan de Wolf

Rover Reklame

Ridwan Adhami,

Ridzdesign

DWTA

onderzoek • training • advies

DWTA
onderzoek • training • advies

VÄTTERNKADE 70
020-6199105
WWW.DWTA.NL
AMSTERDAM